

NORGES HØYESTERETT

Den 23. juni 2016 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Utgård, Normann og Bull i

HR-2016-01363-U, (sak nr. 2016/1003), sivil sak, anke over kjennelse:

Staten v/Oljeskattekontoret

(advokat Kaare Andreas Shetelig)

mot

Statoil Petroleum AS

(advokat Andreas Bullen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder videre anke over tingrettens avgjørelse om delvis anonymisering av dom.
- (2) Stavanger tingrett avsa 30. juni 2015 i sak nr. 14-085661TVI-STAV dom i skattesak mellom Statoil Petroleum AS og staten v/Oljeskattekontoret. Dommen er anket. Forut for tingrettens behandling var det 12. februar 2015 avsagt kjennelse om lukkede dører og taushetsplikt, jf. tvisteloven §§ 22-10 og 22-12 første ledd.
- (3) I prosesskriv 26. august 2015 krevde Statoil Petroleum AS at deler av tingrettens dom skulle sladdes før dommen ble gjort kjent for allmennheten. Staten v/Oljeskattekontoret motsatte seg dette.
- (4) Stavanger tingrett traff beslutning 14. september 2015 om at allmennheten nektes innsyn i deler av dommen, jf. tvisteloven § 14-3 andre ledd, jf. §§ 22-12 og 22-10.
- (5) Staten v/Oljeskattekontoret anket til Gulating lagmannsrett som avsa kjennelse 15. mars 2016 med slik slutning:
 - "1. Anken forkastes.
 2. Staten v/Oljeskattekontoret betaler sakskostnader til Statoil Petroleum AS med kr 175 000 – kronerettthundreogsyttifemtusen – . Oppfylingsfristen er 2 – to – uker."
- (6) *Staten v/Oljeskattekontoret* har anket lagmannsrettens kjennelse til Høyesterett. Det er i

hovedsak anført at det ikke er hjemmel for å unnta angivelige forretningshemmeligheter fra offentlig gjengivelse som en direkte konsekvens av at det er besluttet lukkede dører og pålagt taushetsplikt under hovedforhandlingen. Tvisteloven kapittel 14 regulerer adgangen til dokumentinnsyn, og ikke adgangen til offentlig gjengivelse. Det finnes ikke unntaksregler i tvisteloven fra utgangspunktet om offentlig gjengivelse. Domstollovens bestemmelser gir heller ikke hjemmel for anonymisering i dette tilfellet.

(7) Staten v/Oljeskattekontoret har nedlagt slik påstand:

"1. Stavanger tingretts beslutning av 14. september 2015 om delvis anonymisering av Stavanger tingretts dom 30. juni 2015 oppheves.

2. Staten ved Oljeskattekontoret tilkjennes sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett."

(8) *Statoil Petroleum AS* har tatt til motmæle. Det anføres blant annet at reglene om offentlig gjengivelse kun får betydning dersom det foreligger innsynsrett. Pålegget om hemmelighold, jf. tvisteloven § 22-12, jf. § 22-10, medfører at retten har plikt til å begrense allmennhetens innsyn. Hjemmel er tvisteloven § 14-3 andre ledd første eller andre punktum. Domstollovens regler om offentlig gjengivelse regulerer ikke spørsmålet i vår sak. Disse reglene må uansett suppleres med reglene i tvistelovens kapittel 14 og 22.

(9) *Statoil Petroleum AS* har nedlagt slik påstand:

"1. Anken forkastes.

2. Statoil Petroleum tilkjennes sakskostnader for Høyesterett."

(10) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken er en videre anke over kjennelse, og utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og generelle lovtolkning, jf. tvisteloven § 30-6.

(11) Lagmannsretten har vist til tvisteloven § 14-3, som gir hjemmel for å begrense allmennhetens innsyn i rettsbøker og rettsavgjørelser.

(12) I lagmannsrettens kjennelse heter det videre:

"Etter lagmannsrettens syn er det tvist mellom sakens parter om i hvilken grad det er adgang til å begrense innsyn i dommen, og bestemmelsen kan ikke forstås slik at det først må ha kommet en begjæring fra allmenheten, før slik avgjørelse kan treffes. I dette tilfelle er avgjørelsen tatt i forkant, i forbindelse med at avgjørelsen skal gjøres offentlig tilgjengelig. Lagmannsretten kan ikke se at det ikke skulle være adgang til en slik forhåndsavgjørelse av spørsmålet."

(13) Utvalget viser til at offentlighetsprinsippet består av tre hovedelementer: reglene om åpne rettsmøter (møteoffentlighet), reglene om massemediers og andres referatadgang (offentlig gjengivelse) og reglene om rett til utskrift av rettsbøker – herunder rettslige avgjørelser, jf. Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) punkt 18.1.

(14) Bestemmelsene i tvisteloven § 14-1 flg. gjelder ikke offentlig gjengivelse av avgjørelser, men bare rett til utskrift, jf. NOU 2001: 32 B side 863. Det fremgår i NOUen at det er domstollovens regler som direkte bestemmer om forhandlingene og rettens avgjørelser kan refereres offentlig. Også i Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) punkt 18.6 vises det til at domstolloven

regulerer anonymisering av rettens avgjørelser.

(15) Domstolloven § 128 første punktum har slik ordlyd:

"Når et rettsmøte holdes for lukkede dører, og retten finner at sakens opplysninger helt eller delvis av særlige grunner bør holdes hemmelig, inntil videre eller for bestandig, gir den ved kjennelse de tilstedeværende pålegg om det."

(16) Bestemmelsen gjelder når rettsmøtet går for lukkede dører, og gir retten adgang til å pålegge de tilstedeværende taushetsplikt om sakens opplysninger. I Ot.prp. nr. 55 (1997-1998) er det uttalt i spesialmotivene at bestemmelsen blant annet innebærer at domsgrunnene etter omstendighetene kan besluttes hemmeligholdt også utenfor der gjengivelse kan forbyes etter forslaget til § 130.

(17) Ved Stavanger tingretts kjennelse 12. februar 2015 ble det besluttet lukkede dører med pålegg om taushetsplikt for de tilstedeværende, jf. tvisteloven § 22-12 første ledd.

(18) Tvisteloven § 22-12 supplerer de alminnelige bestemmelsene i domstolloven kapittel 7, særlig § 128, og tvisteloven § 22-12 første ledd er selvstendig hjemmel for å ilegge taushetsplikt.

(19) Etter utvalgets oppfatning har pålegget etter tvisteloven § 22-12 samme virkning som pålegg etter domstolloven § 128. Pålagt taushetsplikt om opplysninger som gjengis i domsgrunnene, innebærer at disse delene skal utelates i offentlige utskrifter av dommen.

(20) I lagmannsrettens kjennelse heter det om dette:

"I denne saken ble det ved tingrettens kjennelse av 12. februar 2015 bestemt at deler av forhandlingen skal gå for lukkede dører, og at de tilstedeværende pålegges taushetsplikt for den del av hovedforhandlingen som går for lukkede dører. Selv om det ikke er sagt uttrykkelig i kjennelsen, må kjennelsen forstås slik at de opplysninger som er fremkommet for lukkede dører, som deretter blir gjengitt i rettens avgjørelse, fortsatt omfattes av forbudet så lenge annet ikke blir bestemt."

(21) Dette gir etter utvalgets syn uttrykk for riktig lovforståelse. Utvalget kan imidlertid ikke se at det i etterkant av domsavsigelsen – slik lagmannsretten deretter legger til grunn – da ville vært "naturlig å treffe kjennelse etter domstolloven § 128 om delvis forbud mot gjengivelse av dommen".

(22) Selv om spørsmålet om anonymisering ikke reguleres av bestemmelsene om innsyn i tvisteloven kapittel 14, bemerker utvalget at det ved pålegg om taushetsplikt etter tvisteloven § 22-12 første ledd heller ikke vil kunne gis innsyn for allmennheten, jf. tvisteloven § 14-3 andre ledd andre punktum.

(23) Anken må etter dette forkastes.

(24) Kjennelsen er enstemmig.

(25) Statoil Petroleum AS har krevd dekning for sakskostnader for Høyesterett med 97 750 kroner. Etter utvalgets oppfatning er det oppgitte timeforbruket på totalt 35,25 timer for høyt. Nødvendige kostnader settes til 50 000 kroner, jf. tvisteloven § 20-5.

S L U T N I N G :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler staten v/Oljeskattekontoret til Statoil Petroleum AS 50 000 – femtitusen – kroner. Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker.

Kristin Normann
(sign.)

Karl Arne Utgård
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Riktig utskrift: